

NOVÝ PŘÍSPĚVEK KE CHRISTOLOGII

Ctirad Václav Pospíšil, Ježíš z Nazaréta, Pán a Spasitel, Praha, Krystal, 2000, stran 210.

Práce docenta systematické teologie na bohoslovecké fakultě v Olomouci, C. V. Pospíšila, přináší potěšení a povzbuzení každému, komu leží na srdci ekumenismus. Křesťané se totiž vskutku mohou setkat jedině v Kristu. Pospíšilova shrnující studie odráží ekumenickou atmosféru patrnou už při nahlédnutí do jejího obsahu. Vychází z Písma, v němž nachází všechny christologické důrazy in nuce. Dále rozbírá široce patristiku, na které staví pravosláví a již objevuje protestantismus teprve dnes, zatím co reformace s ní pracovala. Scholastika (Anselm, Bonaventura, Tomáš) přichází ke slovu v kapitolách, které rozvíjejí „spekulativně“ christologické vyznání Pána a Spasitele. Tyto kapitoly vycházející z orthopraxe míří do hlubin zbožnosti, do teologie „srdce“ a do zvěsti na kazatelkách. Mohou být pomocí pro kazatele. Christologické téma je v nich rozezvučeno v celé své šíři, a tak vysvobozeno z intelektuální uzavřenosti mrtvého dogmatu.

Ekumenika potěší a povzbudí také teologický rozhovor, který na stránkách knihy mezi sebou vedou ať přímo nebo nepřímou významní současní teologové římsko-katoličtí (W. Kasper, K. Rahner, J. Ratzinger, E. Schillebeeckx, C. Boff, E. R. Brown, řada teologů píšících francouzsky a italsky, bohoslovci pravosláví (J. Meyendorf) a protestantští (K. Barth, O. Cullmann, W. Pannenberg, J. Moltmann a jiní). Také židovská teologie má co říci k tématu (D. Flusser). Současná teologická práce u nás je pozorně registrována (např. práce z evangelického prostředí, práce J. Hellera, J. B. Součka

aj.) Tato pestrost zrcadlí se v seznamu použité literatury dosvědčuje, že navzdory napětí mezi konfesemi a uvnitř konfesí probíhá vážný teologický rozhovor. Bude jen potřebí vymezit si i ekumenický slovník, neboť chápání různých termínů je často odlišné.

Práce představuje christologické panorama, ve kterém odborníci najdou podněty k dalším dílčím badáním a rozhovorům. Pospíšil nerozbírá velké christologické koncepce současnosti (např. K. Rahnera, K. Bartha), razí koncepci svou. To vše je přímo pozváním uspořádat k tématu christologie symposium.

Zmíním jen dva podněty. Kapitola nazvaná „Záslušnost Ježíšova života, díla a jeho sebevydání na kříži“ (V. 10.5.3) i jiná místa poněkud zneklidní evangelického teologa, pro kterého „záslušnost“ je slovo až pobuňující. Diskuse o této otázce v rámci dohody o ospravedlnění toliko vírou uzavřené mezi Vatikánem a Luterským svazem ukazuje na svízelnost problému i na potřebu jeho hlubokého objasnění z Písem a ze středu víry, z christologického vyznání.

Druhé téma je celý Kristus, totus Christus, ukřížovaný a vzkříšený i se svým Tělem, církví (Mersch). Ekklesiologické téma vstupuje do ekumenických rozhovorů zvolna. Pospíšilova práce jedinečným způsobem spojila christologii a soteriologii. I pro ekklesiologii bude třeba hledat christologické zakotvení. Vzkříšený neoslovuje jen jednotlivce a nevstupuje jen do jejich životů, nýbrž vstoupí na nebesa a sešle Ducha, čímž vytvořil přemožením mocností smrti a hříchu prostor pro své Tělo, církev.

Otázka Krista a církve je od dob reformace v ekumenických rozhovorech jedna z nejobtížnějších.

Když před téměř sedmdesáti lety vydal J. L. Hromádka své výklady o christologických dogmatech a podtrhl jejich význam (Křesťanství v myšlení a životě 1931), setkal se s prudkým odporem, jak o tom svědčí řada článků v tehdejší církevní tisku. Napořád se tato dogmata pokládala za scholastické haraburdí, které nemá budoucnost. Ukázalo se však, že tomu je jinak. Práce Pospí-

šilova dokazuje, že vyznání Krista a zápas o jeho vyjádření a předání, jak se s ním setkáváme v Písmě, církevních dogmatech a teologických výkladech otců, má budoucnost a je nanejvýš aktuální. Pospíšil si dal velkou práci, aby prokázal, že víra v Krista a jeho následování v poslušnosti utváří a prohlubuje naše lidství. Na tom, jak bude lidství realizováno, a to na hlubší rovině, než je ta, kterou představuje zápas o lidská práva, závisí lidství a s ním naše budoucnost.

Josef Smolík

MOUDROST A STVOŘENÍ

Leo G. Perdue, Wisdom and Creation, The Theology of Wisdom Literature, Abingdon Press, Nashville 1994, 420 stran.

Tato kniha vznikala v delším časovém rozmezí. Práci na ní Perdue zahájil v letech 1982–83 v Göttingen. Zde byl jeho konzultantem W. Zimmerli, jemuž, jak sám říká, vděčí za základní tezi knihy. Autor pokračoval v práci na knize v letech 1987–88 v Chicagu. Zde se soustředil na metaforu a imaginaci a na metodologii. Časové rozpětí vzniku knihy po sobě nechává stopu jisté rozdvojenosti díla. Kniha je opatřena podrobným poznámkovým aparátem, který je dobrou pomůckou pro zájemce o další studium daného tématu. Kniha je určena především odborné veřejnosti. Laickému čtenáři ji přibližuje skutečnost, že četba knihy nevyžaduje znalosti starověkých jazyků i to, že se v závěru objeví krátká aplikace pro církev v soudobém světě. Cílem knihy je „vyjádřit teologii mudrců interpretováním pěti základních

mudroslovných knih skrze paradigma metafory a imaginace“ (20). Tezi knihy Perdue vyjadřuje takto: „teologie stvoření a její korelativní potvrzení, prozřetelnost, jsou ve středu mudroslovného chápání Boha, světa a lidství“ (20). Kniha je rozvržena do tří částí: I. Moudrost a teologie Starého zákona: Problémy a přístupy (s. 17–74), II. Teologie mudroslovné literatury (s. 75–322), III. Teologie moudrosti, mudroslovná imaginace a metafora (s. 323–342).

I. Moudrost a teologie Starého zákona: Problémy a přístupy (1.–2. kapitola)

V 1. kapitole se Perdue zabývá postavením moudrosti v teologii Starého zákona. Dominantním trendem v teologii Starého zákona po 2. světové válce bylo opomíjet mudroslovnou literaturu nebo ji chápat jako tu, která je vně hlav-